15- KITÂBU'L-ISTISKAA
1- Yagmur Isteme Duasi ve Peygamber (S)'in Yagmur Isteme Duasina Çikmasi Babi
2- Peygamber (S)' in: "Yâ Allah, içinde bulunduklari) « yillan onlara, Yûsuf Peygamber'in yillari gibi kitlik yillan yap" Diye Dua Etmesi Babi
3- Yagmursuz Kaldiklari Zaman Insanlarin Imamdan (Yani En Büyük Âmirlerinden) Yagmur Duasi Yapmasini Istemeleri Babi
4- Yagmur Isteme Duasinda Üst Elbiseyi Tahvil Etme Babi
5- Yagmur Isteme Duasinin Cams' Olan Mescid Içinde (Dahi) Yapilmasi Babi
6- Yagmur Isteme Duasinin Kibleye Yönelmeksizin Cumua Hutbesi Içinde Yapilmasi Babi
7- Minber Üzerinde Yagmur Isteme Duasi Babi
8- Yagmur Isteme Duasi Halinde Cumua Namazi Ile Yetinen Kimse Babi
9- Yagmur Çoklugundan Yollar Kesildigi Zaman Dua Edilmesi Babi
10- "Peygamber (S) Cumua Gününde Yaptigi Yagmur Isteme Duasinda Dis Elbisesini Tahvil Etmedi" Denilmesi Babi
11- Bab: Halk Kendilerine Yagmur Duasi Yapmasi Için Imama Gidip Sefaat Istediklerinde, Imam Onlari Geri Çevirmez
12- Bab: Kuraklik Sirasinda Müsrikler Müslümanlardan Sefaat Diledikleri Zaman?
13- Yagmur Çok Oldugu Zaman: "Havâleynâ; lâ aleynâ = Etrafimiza; üzerimize degil" Diye Dua Edilmesi Babi
14- Yagmur Isyeme Duasinda Ayakta Dikilerek Dua Etmek Babi
15- Yagmur Isteme Duasi (Namazi) da Kiraati Açiktan Okuma Babi
16- Bab: Peygamber (S) -Yagmur Isteme Duasinda- Sirtini Insanlara Nasil Çevirdi?
17- Yagmur Isteme Namazi Iki Rek'attir Babi
18- Sahra Namazgahinda Yapilan Yagmur Isteme Duasi Babi
19- Yagmur Isteme Duasinda Kibleye Yönelme Babi
20- Insanlarin Yagmur Isteme Duasinda Imamin El Kaldirmasi Ile Beraber Ellerini Yukari Kaldirmalari Babi
21- Yagmur Isteme Duasinda Imamin Kendi Elini Yukariya Kaldirmasi Babi
22- Sema Yagmur Yagdirdigi Zaman Söylenecek Olan Söz Babi
23- Yagmur Yagarken, Yagmur Taneleri Kendi Sakali Üzerinden Asagiya Dogru Yuvarlanincaya Kadar Yagmura Tutulan (Yahud Tutulmak Isteyen) Kimse Babi
24- Bab: Rüzgar Estigi Zaman (Ne Yapilir)?
25- Peygamber(S)in:"Ben sabo rüzgâri ile yardim olundum" Sözü Babi
26- Zelzeleler ve Alametler (Büyük Hadiseler) Hakkinda Denilenler Babi
27- Yüce Allah'in:Ve rizkinizi siz herhalde tekzibe mi kalkisirsiniz (el-Vakia: 82) Kavli Babi
28- Bab; Allah'tan Baska Hiçbir Kimse Yagmurun Ne Zaman Gelecegini Bilmez

Rahman ve Rahim olan Allah'in ismiyle

15- KITÂBU'L-ISTISKAA

(Yagmur Duasi Kitabi) [1]

1- Yagmur Isteme Duasi [2] ve Peygamber (S)'in Yagmur Isteme Duasina Çikmasi Babi

1-.....Abdullah ibn Zeyd [3] söyle demistir: Peygamber (R) yagmur isteme duasi yapmak üzere (namazgaha) çikti [4] ve ridâsini tahvîl etti [5].

2- Peygamber (S)' in: "Yâ Allah, içinde bulunduklari) « yillan onlara, Yûsuf Peygamber'in yillari gibi kitlik yillan yap" Diye Dua Etmesi Babi

2-.....Bize Mugîre ibnu Abdirrahmân, Ebu'z-Zinâd'dan; o da el-A'rac'dan; o da Ebû Hureyre'den tahdîs etti ki (o, söyle demistir): Peygamber (S) son rukû'dan basini kaldirdigi zaman söyle der idi: "Yâ Al/ah! Ayyas ibn Rabta'yi kurtar. Yâ Allah! Selemete'bne Hisâm 'i kurtar. Yâ Allah! et- Velîd ibnu 7- Vetîd'i kurtar. Yâ Allah! (Kâfirler elinde bunalip) zaîf ve âciz görülen diger mü 'minleri kurtar! Yâ Allah! Mudâr (kâfirleri) üstüne baskini daha da siddetlendir. Yâ Allah! (Içinde bulunduklari) bu yillari onlara Yûsuf Peygamberin yillari gibi kitllk yillari yap!" [6].
Ve yine Peygamber söyle dedi: "Gifâr kabilesine gelince Allah onlara magfiret etsin. Eslem kabilesi ile de Allah musâlim olsun, yâni barisik gitsin"[7].
Ibnu Ebî'z-Zinâd, babasi Ebu'z-Zinâd'dan olmak üzere: Bu duanin hepsi sabah namazi içinde idi, demistir.

3-.....Mesrûk söyle demistir: Biz Abdullah ibn Mes'ûd'un yaninda bulunuyorduk. O söyle dedi: Peygamber (S) insanlarda (yânî Kureys'te Islâm'a karsi) aleyhdârlik görünce:" Yâ Allah/Bunlar hakkindaki dilegim) Yûsuf Peygamber'in yedi kitlik seneleri gibi yedi senedir" dedi. Bunun üzerine onlari öyle bir kitlik yakaladi ki, her seyi kökünden kuruttu (bütün bitkileri yok etti). O derecede ki, her çesit hayvan derilerini, ölü hayvan etlerini hem de kokmuslarini yediler. Onlardan biri gökyüzüne bakinca açliktan dolayi (gözleri ortaligi) duman görürdü. Derken Ebû Sufyân Peygamber'in yanina geldi de: Yâ Muhammed, Sen Allah'a tâati ve hisimlara ilgiyi emredip du-ruyorsun. Kavmin ise helak oldu. Artik onlar için Allah'a duâ et, dedi. Yüce Allah söyle buyurdu: "O hâlde semânin ap-âsikâr bir duman getirecegi günü gözetle. (Öyle bir duman ki) insanlari saracaktir o. Bu pek yaman bir azâb (diyecekler). Ey Rabb 'imiz, bizden bu azabi açip kaldir. Çünkü biz îmân edecegiz. Onlar için düsünüp, ibret almak nerede? Kendilerine (hakikatleri) açiklayan bir Rasûl geldigi hâlde, yine O'ndan yüz çevirdiler. Bir ögretilmis, bir mecnûn dediler. Biz bu azabi biraz açip kaldiracagiz. Fakat siz hiç sübhe yok ki, tekrar dönecek olanlarsiniz. Çok büyük bir siddet ve savletle çarpacagimiz gün, muhakkak ki biz (onlardan) intikaam alicilariz" (ed-Duhân: 10-16). Batse, Bedr günü olandir. Demek ki Duhân da, Batse de, Li-zâm da, Rûm âyeti de (meydana gelmis ve) geçmistir [8].

3- Yagmursuz Kaldiklari Zaman Insanlarin Imamdan (Yani En Büyük Âmirlerinden)

Yagmur Duasi Yapmasini Istemeleri Babi

4-.....Bize Abdurrahmân ibnu Abdillah, babasi Abdullah ibnu Dinar'dan tahdîs etti. O söyle demistir: Ben Abdullah ibn U mer'i, Ebû Tâlib'in su siirini mesel edinerek okudugunu isittim:
(Hey babasiz, irz ve harîmi himaye eden, kötü sözlü olmayip kimseye de yük teskîl etmeyen bir efendiyi bir kavmin terketmesi nedir? O öyle bir seyyiddir ki, bembeyazdir; yüzü suyu hürmetine bulutlardan yagmur istenir; yetimlerin yediricisi, dullarin koruyucusudur) [9].
Ve Umer ibn Hamze söyle dedi [10]: Bize Salim, babasi Ibn Umer'-den tahdîs etti. O söyle demistir: Peygamber(S)'in (Medine'de minbere çikip) yagmur duasi yaptigini ve daha inmesine mahal kalmadan oluklarin gürül gürül cosup aktigim görünce, Rasûlullah'in mübarek yüzüne baka baka o ma'lûm sâirin:
Ve ebyadu yusteskaa'J-gamâmu bi-vechihi Simâlu'I-yetâmâ, ismetun li'1-erâmili...
sözünü nice defalar hatirlamisimdir. (Râvî Abdullah ibn Dînâr el-Adevî dedi ki:) Bu söz Ebû Tâlib'in sözüdür [11].

5-.....Bize Muhammed ibnu Abdillah el-Ensârî tahdîs edip söyle dedi; Bana babam Abdullah ibnu'I-Musennâ, Sumâme ibnu Abdillah ibni Enes'ten; o da Enes ibn Mâlik'ten olmak üzere tahdîs etti ki, halk yagmursuz kalip kitliga ugradiklari zaman, Umer ibnu'I-Hattâb (Peygamber'in amucasi) Abbâs ibnu'l-Abdilmuttalib'i vesîle edinerek [12] yagmur duasi yapar ve duada: "Yâ Allah, bizler Peygam-ber'imizi vesîle edinerek Sen'den niyazda bulunurduk da, Sen bize yagmur ihsan ederdin. (Simdi de) Peygamber'imizin amucasini vesîle edinerek Sen'den niyaz ediyoruz; bize (yine) yagmur ihsan eyle" der idi [13]. Râvî Enes: (Bu duanin akabinde) kendilerine yagmur ihsan olunurdu, demistir [14].

4- Yagmur Isteme Duasinda Üst Elbiseyi Tahvil Etme Babi

6-.....Bize Su'be, Muhammed ibn Ebî Bekr'den; o da Abbâd ibn Temîm'den; o da Abdullah ibn Zeyd'den haber verdi. O: Peygamber (S) yagmur isteme duasi yapti da ridâsim (yânî üst elbisesini) geriye döndürüp tersine çevirdi, dedi [15].

7-.....Afabâd ibn Temîm, kendi amucasi Abdullah ibn Zeyd'den olmak üzere, babasi Ebû Abdillah ibn Ebî Bekr'e söyle tahdîs ediyordu: Peygamber (S) namazgaha çikti ve yagmur isteme duasi yapti; akabinde kibleye yöneldi, ridâsim kalb etti ve iki rek'at namaz kildirdi.
Ebû Abdillah el-Buhârî der ki: Sufyân ibn Uyeyne, bu yagmur duasi hadîsinin râvîsi, ezan sahibi olan Abdullah ibn Zeyd ibn Abdi Rabbih'tir zannediyordu. Bu zann bir vehimdir. Çünkü bu yagmur duasi hadîsinin râvîsi olan zât, Abdullah ibn Zeyd ibn Âsim el-Mâzinî'dir; Mazimi'1-Ensâr'dir [16].

5- Yagmur Isteme Duasinin Cams' Olan Mescid Içinde (Dahi) Yapilmasi Babi

8-.....Bize Serik ibnu Abdillah ibni Ebî Nemir tahdîs etti. O da Enes ibn Mâlik'ten söyle zikrederken isitmistir [17]: Bir kimse cumua günü Rasûlullah ayakta hutbe yaparken, minberin karsisinda bulunan bir kapidan içeriye girdi ve Rasûlullah'in karsisinda ayakta dikelerek: Yâ Rasûlallah, davarlar helak oldu, yollar kesildi. Binâenaleyh Allah'a duâ et de imdadimiza yetissin, dedi. Râvî dedi ki: Bu söz üzerine Rasûlullah hemen iki elini kaldirdi da: "Ailâhumme es-kinâ; Allâhumme eskinâ; Allâhumme eskinâ (= Yâ Allah bize yagmur ver; yâ Allah bize yagmur ver; yâ Allah bize yagmur ver)" dedi[18]. Yine Enes söyle dedi: Allah'a yemîn ederim ki, o sirada biz gök-yüzünde ne kalin, ne ince bulut; hiç, hiçbir sey görmüyorduk. Bizimle Sel'i Dagi arasinda o zaman hiçbir ev ve hiçbir konak da yoktu. Enes dedi ki: Derken Rasûlullah'in arka tarafindan, kalkan seklinde bir bulut parçasi çikageldi. Semânin ortasina varinca yayildi. Sonra yagmur yagmaga basladi. Enes dedi ki: Allah'a yemînle söylüyorum, biz alti gün (yâni bir hafta) günesin yüzünü görmedik. Sonra öbür cu-mua günü yine Rasûlullah ayakta hutbe yaparken, yine o kapidan bir kimse girdi, Peygamber'in karsisina geçti ve ayakta dikelerek: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, yollar da kesilip kapandi. Allah'a duâ et de artik bu yagmuru tutsun, dedi. Enes dedi ki: Bunun üzerine Rasûlullah iki elini kaldirdi ve: "Yâ Allah, etrafimiza (yagsin), üzerimize degil. Yâ Allah, tepelere, daglara, kal'alara, bayirlara, derelere, agaçliklara yagdir" diye duâ etti. Enes dedi ki: Bunun üzerine hemen yagmur kesildi. Ve namazdan çiktigimizda güneste yürür olduk[19]. Hadîsi Enes'ten rivayet eden Serîk ibn Abdillah dedi ki: Ikinci hafta gelen adam, evvelki hafta gelen adam miydi? diye Enes'ten sordum. Enes, bilmem, dedi.

6- Yagmur Isteme Duasinin Kibleye Yönelmeksizin Cumua Hutbesi Içinde Yapilmasi Babi

9-.....Bize IsmâîlibnCa'fer, Serik'ten; o daEnesibnMâlik'ten tahdîs etti (O,.söyle demistir): Bir kimse cumua günü Rasûlullah ayakta hutbe yaparken Dâru'I-Kadâ tarafinda vaktiyle mevcûd olan bir kapidan içeriye girdi de, Rasûlullah'm karsisinda ayakta durdu[20]. Sonra: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, yollar kesildi. Allah'a duâ et de bizlere yagmur ihsan etsin, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah iki elini kaldirdi, sonra: "Allâhumme egisnâ, Allâhumme egisnâ, Al-lâhumme egisnâ (= Yâ Allah bize yagmur ver, yâ Allah bize yagmur ver, yâ Allah bize yagmur ver)" dedi[21]. Enes dedi ki: Allah'a yemîn ile söylüyorum, o sirada biz gökyüzünde ne kalin, ne de ince bir bulut görüyorduk; bizimle Sel'i Dagi arasinda hiçbir ev ve hiçbir konak da yoktu. Enes dedi ki: Derken Rasûlullah'in arka tarafindan kalkan seklinde bir bulut çikti. O bulut semânin ortasina varinca yayil-di. Sonra yagmur yagmaga basladi. Allah'a yemîn ediyorum ki, biz alti gün günesi görmedik. Sonra (öbür) cumua günü, yine Rasûlul-Iah ayakta hutbe yaparken, yine o kapidan bir kimse daha girdi; Ra-sülullah'in karsisina geçip dikeldi. Ve: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, yollar kesilip kapandi. Allah'a duâ et de artik bu yagmurlari bizden tutsun, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah iki elini kaldirdi, sonra: "Yâ Allah, etrafimiza (yagsin), üzerimize degil. Yâ Allah, tepelere, bayirlara; derelerin içlerine, agaç ve ot bitecek yerlere (yagdir)" diye duâ etti. Enes dedi ki: Bu duâ üzerine

hemen yagmur kesildi. Biz de mescidden çikip, güneste yürüyorduk.
Serîk ibn Abdillah dedi ki: Enes'e: Ikinci hafta gelen zât, evvelki hafta gelen zât miydi? diye sordum da, o: Bilmiyorum, dedi.

7- Minber Üzerinde Yagmur Isteme Duasi Babi

10-.....Enes (R) söyle demistir: Cumua günü Rasûlullah (S) hutbe yaparken birdenbire bir adam geldi ve: Yâ Rasûlallah, yagmur kitaldi. Allah'a duâ et de bize yagmur yagdirsin, dedi. Rasûlullah hemen duâ etti. Derken üzerimize yagmur yagmaga basladi. Öyle ki, az daha evlerimize ulasamiyacaktik. Ondan sonraki cumuaya kadar üzerimize hep rahmet yagdi durdu. Enes dedi ki: Öbür cumua, bu adam yâhud bir baskasi ayaga kalkti ve: Yâ Rasûlallah, bu yagmuru bizden çevirmesi için Allah'a duâ et de, bu yagmuru üzerimizden çevirsin, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah: "Yâ Allah, etrafimiza (yagdir), üzerimize degil" dedi. Enes dedi ki: Yemîn olsun, bulutlarin saga sola dogru parçalandiklarini ve etraftakiler üzerine yagmur yagarken Me-dîne ahâlîsinin yagmur altinda olmadiklarini muhakkak görmüsümdür [22].

8- Yagmur Isteme Duasi Halinde Cumua Namazi Ile Yetinen Kimse Babi

11-.....Enes (R) söyle demistir: Peygamber(S)'e bir adam geldi de: Hayvanlar helak oldu, yollar kesilip kapandi, dedi. Alcabinde Peygamber duâ etti. Artik bize o cumuadan i'tibâren öteki cumuaya kadar yagmur verildi. Sonra bir daha geldi, ve: Evler yikildi, yollar kesildi, hayvanlar helak oldu. Allah'a duâ et de su bulutlarin sagna-gini tutsun, dedi. Bunun üzerine Peygamber: "Yâ Allah, tepelere, bayirlara, derelere ve agaç bitecek yerlere (agaçliklara yagdir)" diye duâ etti. Bu duâ akabinde bulutlar, Medîne'nin üstünden kumas dü-rülür gibi dürüldü.

9- Yagmur Çoklugundan Yollar Kesildigi Zaman Dua Edilmesi Babi

12-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Rasûlullah'm yanina bir zât geldi de: Yâ Rasûlallah, hayvanlar helak oldu, yollar kesildi; Allah'a dua ediver, dedi. Rasûlullah hemen duâ etti. Duâ akabinde bir cumuadan diger cumuaya kadar halkin üzerine hep yagmur yagip durdu. Nihayet bir zât yine Rasûlullah'a geldi ve: Yâ Rasûlallah, evler yikildi, yollar kesildi, hayvanlar helak oldu, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Yâ Allah, dag baslarina, tepelere, vadilerin içlerine ve agaç bitecek yerlere (yagdir)" diye duâ etti. Bulutlar hemen Medine'nin üstünden kumas dürülür gibi dürüldü [23].

10- "Peygamber (S) Cumua Gününde Yaptigi Yagmur Isteme Duasinda Dis Elbisesini Tahvil Etmedi" Denilmesi Babi [24]

13-.....Bize Muâfâ ibnu Imrân, el-Evzâî'den; o da Ishâk ibn AbdiIIah'tan; o da Enes ibn Mâlik'ten söyle tahdîs etti: Bir sahis Pey-gamber'e geldi de (su kitligi sebebiyle) mallarin helakini, çoluk

çocugun mesakkatini sikâyetle arzetti. Bunun üzerine Peygamber yagmur istemek üzere Allah'a duâ etti. (Enes'in râvîsi Ishâk ibn Ibrâhîm yâ-hud onunla Buhârî arasindaki diger bir) râvî dedi ki: Enes, ne Peygamber'in dis elbisesini tahvîl ettigini ve ne de kibleye yöneldigini zikretti [25].

11- Bab: Halk Kendilerine Yagmur Duasi Yapmasi Için Imama Gidip Sefaat Istediklerinde, Imam Onlari Geri Çevirmez

14-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Bir kimse Rasûlullah'a geldi de: Yâ Rasûlallah, hayvanlar helak oldu, yollar kesildi, Allah'a duâ ediver, dedi. Rasûlullah Allah'a duâ etti. Derken o cumuadan öteki cumuaya kadar üzerimize yagmur yagip durdu. Nihayet bir zât Peygamber'e geldi de: Yâ Rasûlallah, evler yikildi, yollar kesildi, hayvanlar helak oldu, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Yâ Allah, daglarin sirtlarina, tepeler üzerine, derelerin içlerine ve agaç ve ot bitecek yerlere (yagdir)!' diye duâ etti. Bu duâ akabinde bulutlar, Medine'nin üstünden kumas dürülür gibi dürüldü [26].

12- Bab: Kuraklik Sirasinda Müsrikler Müslümanlardan Sefaat Diledikleri Zaman? [27]

15-.....Bize Mansûr ile el-A'mes, Ebu'd-Duhâ'dan; o da Mesrûk'tan tahdîs etti. Mesrûk söyle demistir: Ben Ibn Mes'ûd'a geldim. O söyle dedi: Kureys kavmi Islâm'a girmekte geciktiler. Bunun üzerine Peygamber (S) onlarin aleyhine duâ etti de onlari bir kitlik yakaladi ki, o yil helak oldular, ölü hayvan eti yediler ve kemikleri kemirdiler. Ebû Sufyân, Peygamber'in yanina geldi de: Yâ Muham-med, sen akrabayla ilgilenmeyi emrederek geldin. Senin kavmin ise helak oldular. Artik Yüce Allah'a duâ et, dedi. Rasûlullah veya Ibn Mes'ûd: "O hâlde semânin apâsikâr bir duman getirecegi günü gözetle... ""ted-Duhân: io) âyetim okudu. Sonra Kureysliler tekrar kâfirliklerine döndüler. Bu dönüslerinin cezasi da Yüce Allah'in su kavlidir: "Çok büyük bir siddet ve savletle çarpacagimiz gün muhakkak ki biz intikaam alicilariz" (ed-Duhân: 16); bu gün, Bedr günüdür.
Buhârî söyle dedi: Ve Esbât ibn Nasr, Mansûr'dan isnâdiyle sunu ziyâde etti: Rasûlullah (S) duâ yapti da onlara yagmlir ihsan olundu. Yedi gün yedi gece adamakilli islandilar. Ondan sonra halk yagir u-run çoklugundan sikâyet ettiler. Bunun üzerine Rasûlullah: "Yâ Allah, etrafimiza yagdir; üzerimize degil" diye duâ etti de, basinin üstünden bulut siyrildi, etraflarindaki halk yagmurdan istifâde etmeye basladi [28].

13- Yagmur Çok Oldugu Zaman: "Havâleynâ; lâ aleynâ = Etrafimiza; üzerimize degil" Diye Dua Edilmesi Babi [29]

16-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Peygamber (S) bir cumua günü hutbe yapiyordu. Insanlar ayaga kalktilar ve: Yâ Rasû-lallah, yagmur kitaldi, agaçlar kipkirmizi olup kurudu, hayvanlar helak oldu. Allah'a duâ et de bize yagmur yagdirsin, diye bagirdilar. Rasûlullah iki defa "Yâ Allah, bize yagmur ver; yâ Allah, bize yagmur ver!" diye duâ etti. Allah'a yemîn ederim, o

sirada biz gökyüzünde hiçbir bulut parçasi görmüyorduk. Hemen bir bulut çikti ve yagmur yagmaga basladi. Rasûlullah minberden indi de namaz kildirdi. Namazdan çiktigi zaman yagmur, ondan sonraki cumuaya kadar hep yagip durdu. Öteki cumua Peygamber (S) kalkip hutbe yaparken, halk yine kendisine dogru: Evler yikildi, yollar kesilip kapandi; Allah'a duâ et de bizden bulutlari habsetsin, diye bagirdilar. Bunun üzerine Peygamber (S) gülümsedi, sonra da: "Allâhumme ha-vâleynâ velâ aleynâ (= Yâ Allah etrafimiza yagdir; üzerimize degil)" diye duâ etti. Derken Medine'nin üstü siyrildi. Bulutlar Medine'nin etrafina damlarken, Medine'ye bir damla düsmüyordu. Medine'ye baktim, o tâcia sarilmis bir bas gibiydi. '

14- Yagmur Isyeme Duasinda Ayakta Dikilerek Dua Etmek Babi

Ve bize Ebû Nuaym, Zuheyr'den; o da Ebû Ishâk'tan söyledi:
Abdullah ibnu Yezîd el-Ensârî (yagmur duasi için sahraya) çikti. Yaninda el-Berâ ibnu Azib ile Zeyd ibnu Erkam (R) da varlardi.
Abdullah, sahrada yagmur isteme duasini söyle yapti: Minber kurmaksizin cemâatle birlikte ayaga kalkti, istigfar (ve duâ) etti. Sonra kiraati açiktan okuyarak iki rek'at namaz kildirdi. Bunda ezan okutmadi, ikaamet de yaptirmadi.
Ebû Ishâk: Bu Abdullah ibn Yezîd, Peygamber(S)'i gördü, demistir [30].

17-.....ez-Zuhrî söyle demistir: Bana Abbâd ibnu Temîm tahdîs etti ki, ona da amucasi Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî -ki o, Peygam-ber'in sahâbîlerinden idi- söyle haber vermistir: Peygamber (S), kendileri için yagmur isteme duasi yapmak üzere insanlari (namazgaha) çikardi. Sahrada ayaga kalkti, ayakta dikelerek Allah'a duâ etti. Sonra kible tarafina yöneldi, üst elbisesini tahvil eyledi. Nihayet insanlara yagmur ihsan olundu [31].

15- Yagmur Isteme Duasi (Namazi) da Kiraati Açiktan Okuma Babi

18-.....Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî (R) söyle demistir: Peygamber (S) yagmur isteme duasi yapmak üzere (namazgaha) çikti. Duâ etmek üzere kibleye yöneldi ve ridâsmi (üst elbisesini) tahvil etti. Sonra iki rek'at namaz kildirdi, bu iki rek'at içinde kiraati açiktan okudu.

16- Bab: Peygamber (S) -Yagmur Isteme Duasinda- Sirtini Insanlara Nasil Çevirdi?

19-.....Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî (R) söyle demistir: Ben, yagmur isteme duasi yapmak üzere sahraya çiktigi gün Peygamber'i gördüm, Râvî dedi ki: Derken arkasini insanlara döndürüp, duâ et-mek üzere kibleye yöneldi. Sonra ridâsini tahvîl etti. Sonra bize, içlerinde kiraati açiktan okuyarak, iki rek'at namaz kildirdi [32].

17- Yagmur Isteme Namazi Iki Rek'attir Babi

20-.....Bize Sufyân (ibn Uyeyne), Abdullah ibn Ebî Bekr'den; o da Abbâd ibnu Temîm'den; o da amucasi Abdullah ibn Zeyd'den tahdîs etti ki, Peygamber (S) yagmur isteme duasi yapmis ve ridâsini kalb etmistir.

18- Sahra Namazgahinda Yapilan Yagmur Isteme Duasi Babi

21-.....Bize Sufyân (ibn Uyeyne), Abdullah ibn Ebî Bekr'den tahdîs etti. O da Abbâd ibn Temîm'den isitmistir; o da amucasi Abdullah ibn Zeyd'den. O söyle demistir: Peygamber (S), yagmur isteme duasi yapmak üzere sahra namazgahina çikti, orada kibleye yöneldi, iki rek'at namaz kildirdi ve ridâsini tahvîl etti.
Sufyân dedi ki: Bana el-Mes'ûdî, (mezkûr Abdullah'in babasi olan) Ebû Bekr'den haber verdi. O (kalb etmeyi tefsîr ederek): Ridâ-sinin sag yanini sol yani üzerine getirdi, demistir [33].

19- Yagmur Isteme Duasinda Kibleye Yönelme Babi

22-.....Abdullah ibnu Zeyd el-Ensârî (R) söyle haber vermistir: Peygamber (S) namaz kildirmak üzere sahra namazgahina çikti. Duâ ettigi yâhud duâ etmek istedigi zaman kibleye yöneldi ve ridâsim tahvîl eyledi[34].
Ebû Abdillah el-Buhârî dedi ki: Bâb hadîsinin râvîsi olan bu Abdullah ibnu Zeyd, Mâzinî'dir. (Yagmur isteme duasinda ayakta dikilerek duâ etme bâbi'nda geçen) birinci râvî ise Küfî'dir. O, Abdullah ibnu Yezîd el-Kûfî'dir[35].

20- Insanlarin Yagmur Isteme Duasinda Imamin El Kaldirmasi Ile Beraber Ellerini Yukari Kaldirmalari Babi

23- Eyyûb ibn Süleyman söyle dedi: Bana Ebû Bekr ibn Ebî Uveys, Süleyman ibnu Bilâl'den tahdîs etti., Yahya ibnu Saîd söyle dedi: Ben Enes ibn Mâlik'ten isittim, o söyle dedi: Sahra ahâlîsinden A'rabî bir adam cumua günü Rasûlullah'a geldi ve: Yâ Rasûlallah, hayvanlar helak oldu, çoluk çocuk helak oldu, insanlar da helak oldu, dedi. Rasûlullah (S) iki elini kaldirip duâ etti: Insanlar da Rasû-lullah ile beraber ellerini kaldirip duâ ettiler [36]. Enes dedi ki: Henüz mescidden çikmamistik ki, üzerimize yagmur yagmaya basladi. Artik öteki cumua oluncaya kadar üzerimize hep yagmur yagdi durdu. O zât, Allah'in Peygamberi'ne geldi ve: Yâ Rasûlallah, yolcular yollarin kapaliligindan artik usandi ve yollar geçilmez oldu, dedi.
Ve Uveysî söyle dedi: Bana Muhammed ibn Ca'fer, Yahya ibn Saîd ile Serik'ten tahdîs etti. O ikisi de Enes'ten isitmislerdir. Enes: Peygamber (S) iki elini, ben koltuk altlarinin beyazini görünceye ka-dar kaldirdi, demistir.

21- Yagmur Isteme Duasinda Imamin Kendi Elini Yukariya Kaldirmasi Babi [37]

24-.....Enes ibn Mâlik (R) söyle demistir: Peygamber (S) hiçbir duasinda ellerini yukariya kaldirmazdi, yalniz yagmur isteme duasi müstesna. Çünkü Peygamber (bunda ellerini) koltuk altlarinin beyazi görününceye kadar kaldirirdi [38].

22- Sema Yagmur Yagdirdigi Zaman Söylenecek Olan Söz Babi [39]

Ve Ibn Abbâs: "Ke-sayyibin"; yagmur'dur, dedi [40]. Ibn Abbâs'tan baskasi da "Sâbe yesübu ve esâbe" dedi [41].

25-.....(Âise -R- söyle demistir:) Rasûlullah (S) yagmuru gördügü zaman: "Allâhumme, sayyiben nâfi'an (Yâ Allah, bize faydali yagmur ver)" der idi [42].
Bu hadîsi Ubeydullah'tan rivayet etmesinde ona el-Kaasim ibnu Yahya (197) mutâbaat etmistir ve bu hadîsi el-Evzâî ile Akîl de Nâ-fi'den rivayet etmislerdir [43].

23- Yagmur Yagarken, Yagmur Taneleri Kendi Sakali Üzerinden Asagiya Dogru Yuvarlanincaya Kadar Yagmura Tutulan (Yahud Tutulmak Isteyen) Kimse Babi [44]

26-.....Enes ibn Mâlik (R) tahdîs edip söyle dedi: Rasûlullah (S) zamaninda insanlara bir kitlik isabet etti. Bir cumua günü Rasûlullah minber üzerinde hutbe yaparken, A'râbî'nin biri ayaga kalkti ve: Yâ Rasûlallah, mallar helak oldu, çoluk çocuk da aç kaldi. Bizim için Allah'a duâ et de, bizleri suya kandirsin, dedi. Enes dedi ki: Ra-sûlullah iki elini kaldirdi. Bu esnada gökyüzünde hiçbir bulut parçasi yoktu. Enes dedi ki: Daglar gibi bulutlar -yâhud bulutlar daglar gibi- gökyüzüne hücum etti. Sonra minberinden inmemisti, tâ ki ben yagmur tanelerinin O'nun sakali üzerinden asagiya dogru yuvarlandiklarini gördüm [45]. Enes dedi ki: O günümüz, ertesi gün, daha ertesi gün ve onu ta'kîb eden gün; tâ öteki cumuaya kadar hep üzerimize yagmur yagdi durdu. Ertesi cumua yine o A'râbî, yâhud ondarr baska bîr kimse ayaga kalkti ve: Yâ Rasûlallah, artik binalar yikildi, mallar suda boguldu. Binâenaleyh bizim için Allah'a duâ ediver, dedi. Bunun üzerine Rasülullah iki elini kaldirdi ve: "Yâ Allah, etrafimi-' za (yagdir); üzerimize degil" diye duâ etti. Enes dedi ki: (Bunu söylerken) eliyle semâdan hangi tarafa isaret ettiyse, orasi açildi ve Medîne, üstü açik bir alan gibi oldu. Kanat Vâdîsi bir ay mütemadiyen akti. Herhangi taraftan kim geldiyse muhakkak bol bol yagmur yagdigini söyledi.

24- Bab: Rüzgar Estigi Zaman (Ne Yapilir)?

27-......Bana Humeyd et-Tavîl haber verdi ki, o, Enes (R) söyle derken isitmistir: Siddetli bir rüzgâr estigi zaman bundan dolayi Peygamber'in yüzünde (bir endîse derhâl) belli olurdu [46].

25- Peygamber(S)in:"Ben sabo rüzgâri ile yardim olundum" Sözü Babi

28-.....Bize Su'be, el-Hakem'den; o da Mucâhid ibn Cebr'den; o da ibn Abbâs(R)'tan tahdîs etti. Peygamber (S): "Ben sabâ rüzgâri ile yardim olundum. Âd kavmi ise bati rüzgâri ile ihlâk olundular" buyurdu [47].

26- Zelzeleler ve Alametler (Büyük Hadiseler) Hakkinda Denilenler Babi [48]

29-.....Ebû Hureyre (R) söyle demistir: Peygamber (S) söyle buyurdu: "Ilim kabz olunmadikça, zelzeleler çogalmadikça, zaman yaklasmadikça, fitneler meydan alip gâlib gelmedikçe, öldürmek ve ancak öldürmekten ibaret olan here çogalmadikça, sizlerde mal pek çogalip sel gibi akip tasmadikça kiyamet kopmaz" [49].

30-.....Bize tbnu Avn, Nâfi'den; o da Ibn Umer'den olmak üzere tahdîs etti. O, söyle demistir: - Peygamber (S) [50]: "Allâhum-me bârik lenâfîSâminâ ve Yemeninâ (= Yâ Allah, Sam'imizda ve Yemen'imizde bize bereket ihsan et)" buyurdu. Bâzi kimseler: "Ve fî Necdinâ (= Necd'imize de)" diye niyazda bulundular. Rasûlullah tekrar: "Allâhumme bârik lenâ fî Sâminâ ve Yemeninâ" buyurdu. Onlar yine: "Ve fî Necdinâ" deyince: "Zelzeleler ve fitneler iste oradadir. Seytânin karni (yânî hizb ve ümmeti) de orada çikacaktir" buyurdu [51].

27- Yüce Allah'in:Ve rizkinizi siz herhalde tekzibe mi kalkisirsiniz (el-Vakia: 82) Kavli Babi [52]

Ibn Abbâs, ("Rizkakum " yerine) "Sükrakum demistir [53].

31-.....Zeyd ibn Hâlid el-Cuhenî (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) Hudeybiye'de geceleyin yagan yagmurdan sonra, bize sabah namazini kildirdi. Namazdan çikinca yüzünü cemâate döndürdü de: "Bitir misiniz Rabb'iniz ne buyurdu?" diye sordu. Allah ve Rasûlü en bilendir, dediler. Dedi ki: "Kullarimdan kimi bana mü'min, kimi kâfir (olarak) sabaha ulasti. Her kim Allah 'infadli ve rahmeti ile üzerimize yagmur yagdi dedi ise, iste o bana îmân etmis; yildiza îmân etmemistir. Her kim defulân vefulân yildizin nev'i (yânî batip dogmasi) ile üzerimize yagmur yagdi dedi ise, iste o da bana îmân etmemis; yildiza îmân etmistir" buyurdu [54].

28- Bab; Allah'tan Baska Hiçbir Kimse Yagmurun Ne Zaman Gelecegini Bilmez [55]

Ve Ebû Hureyre, Peygamber(S)'den sunu söyledi: "(Gaybdan) bes sey var ki, onlari Allah'tan [56]

baskasi bilmez"

32-.....Ibn Umer (R) söyle demistir: Rasûlullah (S) söyle buyurdu: "Gaybin anahtari bestir ki, onlari Allah'tan baskasi bilemez: Yarin ne olacagini hiçbir kimse bilemez. Rahimlerde olacak seyi hiçbir kimse bilemez. Hiçbir nefs yarin (hayr ve serr) ne kazanacagini bilemez. Keza hiçbir nefs hangi arzda ölecegini bilemez. Hiçbir kimse de yagmurun ne zaman gelecegini bilemez"[57].

---

[1] Ebu'1-Vakt ile Asîlî nüshalarinda Kitâbu'l-îstiskaa, Ebû Zerr'in el-Müstemlî'den gelen rivayetinde Ebvâbu'l-îstiskaa seklindedir. Bâzi rivayetlerde müfred olarak Bâbu'l-Istiskaa seklinde ve Besmele'sizdir (Ibn Hacer, Kastallânî).

[2] es-Sakyu, et-Teskiyetu ve'l-îskaau bir ma'nâyadir, suvarmak ve su içirmek demektir. Bâzilari bunlari farkedip, saky ve teskiye, su içirmege; iskaa ise suya delâlet etmeye mahsûstur dediler..

el-îstiskaa, bir adamin karninda es-sikyu dedikleri, zikrolunan su birikmekle müsteskaa olmak ma'nâsinadir ki, bir hastaliktir; tib kitâblarinda açiklanmistir. Ve bir adamdan içecek su istemek ma'nâsinadir... (Kaamûs Ter.).

Burada maksûd olan beldeleri ve kullan feyizli ve bereketli yagmurlarla suya kandirmasini Razzâku Alem olan Allah Taâlâ'dan niyaz eylemekten ibarettir. Bu diyar ahâlîsi ona "Yagmur Duasi" der. Ihtiyaç zamaninda Rabbu'l-Âlemîn'in nihayetsiz lütuf ve kereminden böyle niyazda bulunmak, dînimizde mesru kilinmis hususlardandir.

Mü'minin hacetini arz edecegi yegâne merci' Allah'tir. Duanin kendisi ve Hâlik'a fakirligini arzetmek ibâdettir. Yüce Allah, Kitâb'inda: "Bana duâ ediniz ki, dileginizi vereyim. Duâ ile olsun ibâdet etmekten yüksünenler, sonra zelil ve hakir olarak cehenneme gireceklerdir" (Gâfir: 60); keza: "Muztarr kalanin duâ ve istirham ettiginde imdadina yetisen, duasina cevâb veren O'ndan baska kimdir ki" (en-Neml: 62) buyurmustur.

Bu duâ için hazirlik olmak üzere, darginlarin barismalari, herkesin istigfar ve ettiklerine tevbe, köle âzâdi ve sadaka gibi hayir vecihlerine yönelip Allah'a yaklasmaya çalismalari, zulümlerden vazgeçmeleri, yânî can, irz ve mal gibi kullarla ilgili haklardan dolayi halâllasmalan mendûbdur. Zîrâ Yüce Allah, Kitâ-bi'inda, Hûd Peygamber'den: "Ey kavmim, Rabb 'inizden magfiret dileyiniz, sonra O 'na tevbe ediniz ki, üzerinize yagmuru bol bol yagdirsin "(Ey insanlar) artik Rabb 'inizden magfiret dileyin. Çünkü O çok magfiret edicidir. (O sayede) gök üstünüze bol yagmur saliverir. Sizin mallarinizi, ogullarinizi da çogaltir; size baglar, bostanlar verir; size irmaklar akitir" <Nûh: 10-12) buyuruyor.

Binâenaleyh -arasira edilen yagmur isteme dualarinda oldugu gibi- günâhlar ve ma'siyetlerimizden ve bilmedigimiz bir hikmetten dolayi tevbe ve istigfarimiz, niyaz ve istirhamimiz istenen semereyi vermese de, yine Allah'a karsi tezellül ve aczimizi ikrar fâidesi vardir ki, o da yaratilis gayemize göre hareket ve kemâl gayemize göre dogru bir adim daha yaklasmak demektir. Bununla beraber ilâhî rahmete gönül baglamak, icrasi mu'tâd olan tabiî sebeblerin hiçbirini geri birakmayi gerektirmez.. (Tecrîd Ter.,III,249-262).

Yagmur isteme duasi, namazi ve hutbesi ile bu husustaki diger isler ve bunlarla Ilgili tafsîlât, genis serhlerden ve fikih kitâblanndan okunabilir.

[3] Bu Abdullah ibn Zeyd, ezan hadîsinde geçen Abdullah ibn Zeyd ibn Abdi Rab-bih degildir. Bu zât, Abdullah ibn Zeyd ibn Âsim ibn Ka'b el-Mâzenî el-Ensârî'dir (Buhârî, ayni kitâb, 7. hadîs).

[4] Bu söz, yagmur isteme duasinin mesruiyetini isbât eder. Nitekim mesnûn oldugu müslümânlar arasinda, üzerinde icmâ edilmis bir husustur. Buhârî'nin diger rivayetlerinde "Namazgaha çikti ve yagmur isteme duasi yapti" denildigi için, tercemede "namazgaha" sözü parantez içinde olarak ilâve edildi.

[5] Buhârî'nin diger iki ve Müslim'in bir tarîkinden gelen rivayetlerde "havvele" yerine, hemen hemen ayni ma'nâya olan "kallebe" ta'bîri kullanilmistir. Ebû Davud'un Zuhrî rivayetinde "RIdânin sag yanini, sol cepkeni; sol tarafini da sag cepkeni üzerine getirerek kalbetti" denildigine göre, "kalb" rivayetleri de "havvele" ma'nâsinadir.

[6] Yûsuf Peygamber'in haber verdigi bu kitlik yillan, Yûsuf Sûresi, 43-49. âyetlerinde geçmektedir.

[7] Bu hadîsin yagmur duâsiyle münâsebeti, Buhârî'ye göre, sudur:

Bâzr kabileler ile muayyen sahislar aleyhine, diger bir takimlarinin lehine duâ buyurulmasindan, kâfirler aleyhine duanin ve yagmur duasinda da böyle yapmanin caiz oldugunu anlatmak içindir. Kunût duasinda ve sâir vakitlerde oldugu gibi, yagmur isteme duasinda da Islâm ve müslümânlar aleyhinde olanlarin aleyhine duâ, mesrû'dur. Kâfirlerin kitliga ugramalari, zaîf olmalarini ve binâenaleyh müslttmânlara tecâvüze vakit bulamamalarini intâc eder. Buhârî bu hadîsi burada Iste bu mülâhaza ile tekrar etmistir. Yoksa hadîste yagmur duasina dâir bir söz geçmiyor.

Hadîsin en son cümlelerindeki mâzî sigâlari, ihbârî ma'nâsina da, duâ ma'-nâsma da gelebilir. Hadîsin Üst tarafi duâ olmasi karînesiyle, mâba'di da duâ olarak terceme edilmistir.

[8] Burada dört âyet zikredilmistir; hâlbuki Ibn Mes'ûd'un diger rivayetlerinde o zaman bes âyetin geçmis oldugu haber verilmektedir: Lizâm, Rûm, Batse, Kamer, Duhân.

Duhân ile Batse'nin ne oldugu görüldü. Lizâm, Kureys reislerinden yetmisinin müslümânlara esîr düsmesidir. Kamer, ayin ikiye ayrilmasidir

Rûm da er-Rûm:l-2 âyetinde haber verilen, Rûm'un Iranlilar'a gaiebesidir.

Bu hadîsin de mevridi Kur'ân'daki Duhân âyetinin tefsiridir. Ebû Sufyân'in "Onlar için Allah'a duâ et" niyazi üzerine yagmur duasi yapilmis olmasi münâsebetiyle "Yagmur Isteme Duasi Kitabi" bâblan arasina mükerre-ren katilmistir.

[9] Beyitteki"lâfzi ref' ve nasb ile rivayet olundugu gibi ve lâfizlarima sifat ba'de's-sifat olmak üzere, mansub veya merfû'dur. Ref'in vehi takdirinde mahzûf mubtedâmn haberi olmasi, nasbin vechi ise kasidenin bundan evvelki beytindeki lâfzina ma'tûf olmasidir. "yteij"nun basindaki vâv, "Rubbe" ma'nâsina olarak bu lâfizlari mecrûr okuyanlar da vardir. Fakat bu vech, o kadar vecîh sayilmamistir.

Bu kasideyi Ebû Tâlib, es-Si'b de Benû Hâsim ve Benû Muttalib ile birlikte mahsur oldugu sirada söylemistir. Ebû Tâlib Benû Hâsim ile Benû Muttalib'i yanina alarak Si'bu Ebî Tâlib'e kapandi ve orada üç sene kadar kardesinin oglu Muhammed Rasûlullah'i himaye ederek, akraba ve yakinlari ile beraber her türlü mesakkat ve mahrumiyete katlandi. Bu muhasaranin tafsilâtina siyer ve Islâm târihi kitâblarmdan bakilabilir.

Ebû Tâlib, 110 beyit kadar olup 93 beyit kadari Ibn Hisâm'in es-Sîre'sinde bulunan bu kasideyi iste o zaman söylemistir. Ebû Tâlib bu uzun kasidesinde Kureys'in ileri gelenleriyle eskiden beri aralarinda mevcûd olan samimiyet ve sevgiden bahsettigi gibi, bazen kadrlerini yükseltir, bazen tehdîd eder, bazen na-sîhat, bazen tevbîh eder.

Rasûlullah'in faziletlerinden bahseder. Peygamber'in zâtina olan siddetli mahabbetini beyân ile kendisi de, akrabasi da toptan mah-volmadikça düsmanlarina teslim etmiyecegini söyler. Hulâsa kaside, Kureys ileri gelenlerinin teker teker isimlerini zikrederek, o zaman Islâm'a en büyük düsmanliklarin kimler tarafindan açiga çakarildigini bizlere gösterir (Ibn Hisâm, es-Sîre, II, "Si'ru Ebî Tâlib fi istftâfi Kureys", 272-280).

[10]
Ibn Umer'in bahsettigi bu yagmur duasinin bir istek üzerine vâki' oldugunu Enes'ten rivayet olunan bundan sonraki hadîsin devami daha ziyâde isbât etmektedir.

[11]
Bu ta'lîk, Ahmed ibn Hanbel ile Ibn Mâce tarafindan mevsûlen rivayet edilmistir. Buhârî'nin bunu getirmesi, daha evvel zikrettigi mevsûl hadîsten biraz daha tafsillI olmasindan ve bir de bunda Peygamber'in zikredilmis olmasindan ileri gelmise benziyor. Çünkü mevsûl hadîste yalniz Ibn Umer'in bu beyit ile temes-sül ettigi zikredilmis olup, Peygamber'in yagmur duasi zikredilmiyor. Muallak hadîsi rivayet eden zât, Ibn Umer'in torunu Umer ibn Hamze'dir. Hakkinda Ahmed ile Nesâî söz etmis olduklari için, rivayetini Buhârî ta'lîk etmis demek oluyor. Lâkin bu zât birçok hadîs münekkidi imamlara göre sikaattandir. Yalniz bazilarinca arasira rivayette hatâ eder diye, hifzi cihetinden biraz ma'lûl sayilir. Bu gibi râvîlerin haberleri mutâbaa ve muâdade (yardimlasma) tarîkiyle "sahîh li-gayrihi" merteb'esine varabilir. Nitekim Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî ve tbn Mâce hadîslerini tahrîc etmekte be's görmemislerdir... (Ibn Hacer, Ay: nî, Kastallânî).

[12]
el-Vesîle, ve'l-Vdsile: Paye, rütbe ve yakinliga denir ki, melikler yaninda i'tibâr olunur. Melik yaninda onun için vesîle ve vasile vardir denilir; yânî menzile, derece ve kurbet. Müellif el-Basâir'de dedi ki, vesîle hakikati kendisiyle bir nesneye ragbetle ulasilacak nesneden ibarettir ve bu tavassuldan daha husûsîdir. Zîrâ bu, ragbeti mutazammindir, ba'dehu bu münâsebetle paye ve menzilet de kullanildi.
et-Tevsîl: Hakk Taâlâ dergâhina takarrub edecek amel Islemek..
et-Tevessül: Tefa'ul vezninde tevsîl m&'nâs\nw\\T..(Kaamûs Ter.),
Tevessül, vesîle edinmek demektir. Vesîle de, Cevherî'nin beyânina göre âhare takarruba bâdî olan seye itlak olunur. Sevket ve kudretinden dolayi kendisine yanasmak müskil olan bir zâttan matlûbunu kolaylikla elde etmek Için sevdigi bir zâti araya koymak gibi ki, o aradaki zât (vesîle), isini gördürmek isteyen kimsenin onu araya koymasi da, o kudret sahibi olan zâta aradaki vâsita ile (tevessül) olmus olur. Allah'a takarrub için hüsnü zann olunan sâlihler ile tevessül edildigi gibi, sâlih ameller ile de tevessül edilir. Vesîle lâfzi, Kur'ân-i Kerîm'de (el-Mâide:35 ile el-tsrâ:57'de) de zikredilmektedir.
"Ey îmân edenler, Allah'tan korkun, ona (yaklasmaya) vesttearaytn ve O'nun yolunda savasm. Tâ ki muradiniza gresiniz" (el-Mâide:35).

[13]
Abbâs ibnu Abdilmuttalib, Peygamber'in babasi Abdullah ibnu AbdIlmutta-lib'in ana baba bir kardesi oldugu için, Rasûlullah'a neseben en yakin olan zât idi. Umer'in bunca sahabe arasinda onunla tevessül edisi, iste bu yakinligi do-layisiyle olustu.

[14]
Bu hadîsteki kissa âmmu'r-Ramâde adiyle ma'rûf olan büyük kitlik senesi içinde vâki1 olmustur. Bu kitlik, hicretin onsekizinci senesinde hacc dönüsü baslayip dokuz ay sürmüstür. Ramâde, ya ihlâk ma'nâsina olan ramd'den, yâhud da kül ma'nâsina olan remâd'dan türemistir. O sene Arab Yanmadasi'na yagmur yagmadi. Yerler kupkuru kalip, topraklar kül gibi savruldu. Insanlar da, hayvanlar da aç kaldi. Umer, Medîne ahâlîsini açliktan kurtarmak için etraftaki emirlere yazip, zahire istedi. Suriye EmîrI Ebû Ubeyde'nin gönderdigi dört bin yük zahire ile Filistin Emîri Amr ibn Âs'in Misir'dan ve denizden gönderdigi bir gemi yükü bugday, Medîneliler'in sikintisini biraz hafifletti.!Bir taraftan da yagmur duasi gibi ma'nevî tevessüllerden geri durulmayip, hadîs metninde zikredildigi üzere, Peygamber'in amucasi ile istisfâ* yoluna müracaat edilmisti.
Rivayete göre yagmur duasi günü Umer, Abbâs'i da birlikte alip,'Medine ahâlîsini narnâzgâha çikarmis. Abbâs'i minbere beraber çikarip ve bileginden tutup ayaga kaldirmis, kendisi de gözlerini semâya dikip: "Yâ Allah, biz sana Peygamber'in amucasi ile tevessül ederek takarrub etmek istiyoruz. Kitâb'inda "Divâra gelince, bu, o sehirde iki yetim oglancigindi. Altinda da onlara âid bir define vardi. Babalan iyi bir adamdi... (el-Kehf: 82) buyurdun. Buyurugun hakktir, dogrudur. Haber verdigin bu iki yetîmi babalarinin salâhi yüzünden korudun. Peygamber'inin de hatirini amucasi dolayisiyle hos et.Zîrâ biz O'nu sefaate vesîle edinerek, günâhlarimizdan da istigfar ederek Sana yaklasiyoruz" diye duâ ettikten sonra hâzir bulunanlara hitâb ederek: Rabb'inizden magfiret dileyin. Çünkü O çok magfiret edicidir. (O sayede) gök, üstümüze bol yagmur saliverir. Sizin mallarinizi, ogullarinizi çogaltir; size baglar, bostanlar verir; size irmaklar akitir" (Nûh: 10-12) âyetlerini tilâvet etti... Yagmur duasinda istigfar, bundan dolayi mesru' olmustur.

[15]
Buhârî'nin burada arka arkaya getirdigi iki hadîste ve Müslim'in bir tarîkinden gelen hadîste " Sf- " yerine " çjî " fiili kullanilmistir. Bu fiilin ma'nâsi hakkinda su bilgiler verilmistir:
el-Kalbu: Kaaf'in fethi ve lâm'in sükûnuyle, bir nesneyi geri döndürmek ve çevirmek ve bir nesneyi tersine çevirmek ve içerisini tasra döndürmek ma'nâ-smadir... Basâir'de istifâde edildigi üzere, kalb bir nesneyi hilkîya tabiî ya ca'lî cihetten çevirip döndürmek, aks ve tahvil ma'nâsinadir; bunun bes sureti vardir: Asagisini yukariya ve disini içine döndürmek ki, tersine çevirmek ta'bîr olunur...
et-Taklîb,\Tef'î\ vezninde, bu dahi bir nesneyi cihetinden geri döndürmek ma'nâsinadir... Ve bir seyin tersini çevirmek ma'nâsmadir... (Kaamûs Ter.).
Ebû Davud'un Zuhrî rivayetinde: "Ridâsinm sag yanim sol cepkeni; sol tarafini da sag cepkeni üzerine getirerek kalb etti" denildigine göre, bu "kalebe" rivayetleri de "havvale" ma'nâsinadir.
Elbisenin etegini omuz tarafina ve omuz tarafini etek tarafini çevirmek "Tenkis" dedikleri seydir. Bahis konusu olan bu rida, Umman dokumalarindan olup, boyu dört arsin bir karis, eni de iki arsin bir karis; Vâkidî'nin naklincgöre boyu alti arsin, eni dört arsin bir karis olup izâri da dört arsin bir karis ve iki arsin bir karis eninde idi ki, bu hülleyi (ridâ ile izârdan meydana gelen bu bir takim elbiseyi) Peygamber, cumua günleri ile bayramlarda giyerdi. Baska vakitlerde dürülür saklanirdi.
Tahvil ve tenkîs'teki hikmet, tefe'üldür. "Yâ Rabb, bizim hâl ve kiyafetimiz simdi nasil degisti ise, içinde bulundugumuz darlik ve kitlik hâli de öyle degissin" gibi bir ma'nâ ifâde eder.
Yine Buhârî'nin biraz sonra ayni sahâbîden ve Müslim'in de yine ondan rivâyetlerîyle te'yîd edilmis bulunan hadîse göre, bu ridâyi tahvîl isi duaya baslanacagi sirada vukua gelmistir. Buna binâen cumhura göre ridâ tahvîli sünnettir. Yalniz Ebû Hanîfe sünnet olduguna kaail olmayip, Peygamber'in bu fiili, sünneti beyân için degil, yalniz kitligin bolluga dönüsmesine isaret olmak üzere tefe'ül kasdiyle vâki' olmustur, der.

[16]
Bu yagmur isteme duasi hadîsinin râvîsi,Abdullah ibn Zeyd ibn Âsim el-Mâzinî el-Ensârî'dir. Bâzilarinin zannettigi gibi ezan hadîsinin râvîsi olan Abdullah ibn Zeyd ibn Abdi Rabbih de degil, Abdullah ibn Yezîd el-Hatmî de degildir. Iste Buhârî, yanlisliklari önlemek için bu bilgiyi vermek geregini duymustur (Bu-hârî, Istiskaa, Bâbu'd-duâ fi'1-istiskaa kaaimen).

[17]
Bu yagmur duasi hadîsini Enes'ten rivayet edenler, ma'nâlari yakin çesitli lâfizlarla rivayet etmisler, Buhârî ile Müslim de hadîsi çesitli tarîklerden ayri ayri mes'elelere delîl olmak üzere çok kerreler tekrar etmislerdir.
Bir hafta evvel susuzluktan dolayi sigirlar, davarlar helak oldu diye sikâyet edilirken, bu sefer de suyun bollugundan sikâyet ediliyor. Çünkü hayvanlar artik mer'aya çikamiyor; çikanlar da yagmurdan barinacak yer bulamiyorlar. Bir hafta evvel de yollarin kapandigindan sikâyet edilmisti. Çünkü hayvanlar su ve mer'a bulamadiklari için sefere çikmaya takatleri yoktu. Simdi ise sellerden geçit bulamadigi için yollar kesilmis, kapanmis oluyor (Tecrîd Ter., III, 295).

[18]
Duâ ederken elleri gökyüzüne yöneltmek, Azîz ve Celîl olan Rabb'e karsi tezel ma'nâsmi ifâde ettiginden, duâ âdâbmdandir.

[19]
Bundan zarari def için yapilan duanin tevekküle aykiri olmadigi anlasilir. Bir de duanin burasindaki Peygamber'in edebi de dikkate deger ki, yagmurun mutlaka kesilmesine duâ etmemistir. Zîrâ olabilir ki, yagmura olan ihtiyâç büsbütün gidememistir. Binâenaleyh menfaatin ikbaa ve devam ettirilmesini niyaz etmekle beraber, yalniz

zararin giderilmesini niyaz etmistir.
Gerek buradaki, gerek diger rivayetteki sözler, hep Peygamber'in duasinin Allah katinda sür'atle kabul olundugunu gösterir. Duayi müteâkib hemen bulut peyda olmus ve daha hutbe tamamlanmadan yagmur yagmaga baslamistir.
Bu hadîsten, cumua namazim kilarken ayrica bir de yagmur isteme namazi kilmaya hacet olmadigi, yagmur isteme duâsmm, cumua hutbesi içindeki duaya idhâl edilebilecegi anlasildigi gibi, ridâyi tahvil ve kibleye yönelmenin de yagmur isteme duasinda sart olmadigi anlasiliyor. Keza bu hadîs istiskaanin namazsiz olarak, yalniz duâ ve istigfardan ibaret olduguna kaail olup, cemâatle namazin sünnet olduguna kaail olmayan Ebû Hanîfe'ye de hüccettir.

[20] Dâru'1-Kadâ, Uiner'In, borçlarini ödemek için satilmasini vasiyyet ettigi evi Idi. Evvelleri "Dâru Kadâi deyni Umer = Umer'in borcunun ödenmesine âId ev" denilirken gitgide kisaltilarak "Dâru'1-Kadâ" denilmege baslanmistir. Diger rivayete göre Dâru'1-Kadâ, Abdurrahmân ibn Avf'un evi imis; sûra geceleri oraya kapanip halk ile konusmadan hükmünü vermis oldugu için, bu isimle adlandirilmistir. Bir aralik dîvânlar, yânî hükümetin resmî kayidlari ile Beytu'l-Mâl orada korunurdu. Sonra Seffâh'in gününde Mescid'e avlu yapildi. Bu ev hakkinda evvelce de bilgiler verilmisti.

[21] Bu duâ, "bize yagmur ver" ma'nâsina da, "bizim imdadimiza yetis" ma'nâsi-na da gelir. Çünkü el-Gavs, feryâd ederek meded istemege, ve meded ve nusra-ta itlak olunur; el-Gays ise yagmura denir. Bunlardan if'âl babina nakledildiginde, ayri ayri yukarida verilen ma'nâlara gelir.

[22] Bu hadîsin hangi rivayetine bakilirsa Rahmeten lil-Âlemîn olan Peygamber'i-mizin bahir bir mu'cizesi olarak, evvelki cumuada oldugu gibi, bu cumuada da duasinin sür'atle kabul edilmis oldugunu göstermektedir.

[23] Allah'in rahmetinden ibaret olan yagmurun kitalmasi ve yoklugu sirasinda yagmur isteme duasinin mesru' oldugu gibi, bol yagdigi ve taskinlara sebebiyet verdigi zaman kullardan zararin def edilmesi için de duâ etmek caizdir ve mesrû'-dur. Askalânî buna "(Havayi açma niyazi)" demistir.Ancak bu ikinci duanin kerem ve ni'met bollugundan usanç gelmiscesine edilmeyip, rahmeî ve ni'metin bekaa ve devamini istirham ile beraber, yalniz vebal ve zararin kaldirilmasini istemek tarzinda olmasi sükran âdâbindandir.

[24] Yânî dis elbiseyi tahvîl etmek veya etmemek siklarinin her ikisinin asli vardir; her ikisi de Peygamber'den sabit olmustur. Bu hadîs, cumua namâzindaki yagmur duasinda dis elbisenin tahvîl edilmedigine delîl olmus oluyor.

[25] Dis elbisenin tahvîli hakkmdaki sahîh rivayetler Buhârî'de hep ibn Zeyd tarî-. kindendir. Enes'ten olan rivayetlerde bundan bahsetmedigi sabit oluyor. Nitekim bu hadîsin sonunda, Enes'in râvîsi Ishâk ibn Abdillah yâhud onunla Buhârî arasindaki diger bir râvî: Enes, ne Peygamber'in dis elbisesini tahvîl ettigini ve ne de kibleye yöneldigini zikretti, demistir. Ancak Enes'in bu konuyu zikretmememesi, diger râvînin yalanciligini yâhud hatâsini gerektirmedigi gibi, Enes'in dis elbiseyi tahvîl ve kibleye yönelmeyi inkâr ettigine de delâlet etmez. Nitekim Ta-berânî, el-Mu'cemu'l-Evsat"inda, Enes'ten, Rasûlullah'm yagmur duasi yaptigini, namazdan evvel hutbe îrâd ettigini ve kibleye yönelerek, dis elbisesini tahvîl , ettikten sonra inip, iki rek'at namaz kildigini ve yalniz iftitâh tekbîri ile yetindigini rivayet etmektedir

[26] Bir hafta evvel gelip yagmur duasi isteyen kimse, yagmursuzluktan hayvanlarin helak oldugu, yollarin kapandigi gerekçesini ileri sürmüstü. Ikinci hafta ise yagmur çoklugundan dolayi evlerin yikildigi, yollarin kapandigi ve hayvanlarin helak oldugu gerekçesi ile duâ taleb etmistir. Peygamber her iki talebi de yerine getirmistir; reddetmemistir.

[27] Yânî bâb altindaki hadîslerde "Rasûlullah yagmur duasi etti. Onlara yagmur ihsan olundu..." sözleri bulundugu için, müslümânlar onlara da icabet edip, onlar için sefaat isterler.

[28] Hadîsin ikinci isnâd ile gelen kismindan, Peygamber'in kendi düsmanlari için duâ ettigi, hem de duasinin semeresinin hâsil oldugu anlasiliyor. Ancak bu kisimda isnâd bakimindan bir karistirma ihtimâli vardir. Mekke'deki duâ ile Medine'deki yagmur dualarindan biri, bu tarîkde karistirilmisa benziyor.. Sarihler bu hususla ilgili olarak ayri ayri îzâhlar yapmislardir.

[29] Bundan maksadi, yagmur bollugu sirasinda duayi bu lâfizlar ve benzerlerine hasretmektir. Bunun sebebi de: Çünkü yagmur, Yüce Allah'tan bir rahmettir. Bi-nâenaleyh mutlak olarak tutulmasini istemek münâsib olmaz. Münâsib olan, yagmurun faydalarim celb, zararlarini def etmek istegidir. Iste "Allâhumme havâleynâ velâ aleynâ" sözünün ma'nâsi budur (Sâh Veliyyullah).

[30] Bu Abdullah ibn Yezîd (R) 17 yasinda Hudeybiye'de hâzir bulunmustur. Hicrî 64 târihinde, Abdullah ibn Zubeyr tarafindan Küfe Vâlîsi iken, ibn Zubeyr'in emri ile yagmur isteme duasi için Küfe ahâlîsini sahraya çikarmis, yaninda Berâ ibnu Âzib ile Zeyd ibn Erkam da oldugu hâlde, yagmur isteme duasi yapmistir.
Yagmur isteme duasi hakkinda Peygamber'den rivayeti yoktur. Lâkin yaninda kidemli sahâbîlerden Iki zât oldugu hâlde onlarin i'tirâzma hedef olmamasi, yagmur isteme duasinin mesru' ve mesnûn vech üzere yapildigini gösterir.

[31] Basliktaki rivayetle hadîs arasindaki fark, birincisinde iki rek'at namaz kildiril-digi zikredilmisken, ikincisinde namaz zikredilmemistir; fakat siyaktan namaz kilindigi anlasilmaktadir.
Bu rivayetlerden namazgaha çikma, ayakta duâ etme, kibleye yönelip cemâatle iki rek'at namaz kilmanin sünnet oldugu sabit oluyor. Bu hadîs, müteâ-kib bâbda daha tafsîlli olarak gelecektir.

[32] Arka arkaya gelen bu iki bâb basligina âid mes'elelere, alt taraflarinda ayni sa-hâbî tarafindan rivayet edilip yazilmis bulunan hadîsler delîl kilinmistir. Bu hadîs ve râvîsi hakkinda daha önce geçen bâblarda gerekli açiklamalar yapilmis idi.

[33] Hadîsin bu iki babinda gelen rivayetlerinde "Havvele" yerine "Kalebe" fiili kullanilmistir. Kalebe fiili de çevirmek, altini üstüne getirmek ma'nâlarma gelir. Ebû Davud'un es-Sünen'indeki Zuhrî rivayetinde: "Ridâsinin sag yanini sol cepkeni, sol yanini da sag cepkeni üzerine getirerek kalb etti" denildigine göre, "Kalebe" rivayetleri de "Havvele" ma'nâsinadir.
Bu hadîsten, imâm ile beraber memleket halkinin da belli bir günde Allah'a tevazu ile sehir hâricine çikip, hep birlikte yagmur isteme duasinda bulunmalarinin sünnet oldugu istidlal edilmistir. Dört Sünen ile Ahmed ibn Hanbel'in Müsned'inûz rivayet olunan Ibn Abbâs rivayetinde Peygamber, o gün mütebez-zil, yânî i'tinâsiz giyinmis olarak tevazu' ve tadarru' ile disariya çikmis, namazgaha gelince minbere çikmistir... Maamâfîh sehir hâricine çikmaksizin, mescidde cumua hutbesi esnasinda yagmur isteme duasi ile yetinildigi de, daha önceki bâblarda zikredilmisti.

[34] Bu hadîs, daha önce de birkaç defa tekrar etmisti. Burada, yagmur isteme duasinda kibleye yönelme mes'elesine hüccet olmak üzere getirilmistir.

[35] Buhârî, râvîlerin birbirine karistirilmamasma çok ehemmiyet verdigi için, burada da adi geçen râvîleri nisbetleriyle zikrederek belirtmis olmaktadir. Daha önce de bu belirtmeyi yapmisti.

[36] Duâ ederken elleri gökyüzüne yöneltmek, Azîz ve Celîl olan Rabb'a karsi tezel-lül ma'nâsini ifâde ettiginden, duâ âdâbmdandir. Ancak duanin bu edebi hak kinda

küçük bir ihtilâf da vardir: Müslim ile Tirmizî'nin rivayetlerinde Umâre ibn Rueybe es-Sakafî (R), Irak Vâlîsi Bisr ibn Mervân'in minber üzerinde ellerini kaldirmis, duâ ettigini görünce: "Su kisacik ellerin Allah belâsini versin. Vallahi ben Rasûlullah'i duâ ederken gördüm. Su kabarciktan ziyâde ellerini kaldirmiyordu" demis ve söylerken sehâdet parmagi ile ölçüsünü göstermistir. Iste bu rivayete dayanarak imâm Mâlik -bir rivayete nazaran- duâ esnasinda ellerini kaldirmanin mekruh olduguna kaail olmustur. Diger âlimler ise, herhangi duada elleri kaldirmak caizdir, derler. Buhârî de cumhurun kaail oldugu bu cevazi te'yîd için, bu hadîsi bu baslik altinda tekrar etmistir.

Duâ âdabindan biri de sonunda ellerini yüze sürmektir. Bunun delili, Tir-mizî'de Abdullah ibn Umer'in rivayet ettigi hadîstir.

[37]

Bu bâb basligindan maksûd olan, imâmin ellerini nereye kadar kaldiracagim isbâttir. Bundan önceki bâb basligindan maksûd ise, duada el kaldirmanin aslidir. Binâenaleyh tekrar yoktur (Sâh Veliyyullah).

[38]

Yagmur isteme duasindan baska münâsebetlerle elleri kaldirarak duâ buyurul-dugu hakkinda Buhârî, Müslim ve diger sahîh kitâblar ve sünen'lerde birçok rivayetler vardir. Enes'in metindeki haberi, ya ellerin ziyâde ve meselâ yüz veya bas hizasina kadar kaldirilmasi yagmur isteme duasina mahsûs oldugunu ifâde etmek maksadiyle vâki' olmustur, yâhud da Enes, yagmur isteme duasindan baska vakitte Peygamber'în ellerini kaldirdigina tesadüf etmemistir.

Hâlbuki Peygamberdin baska dualarda ellerim yukariya kaldirdigi vâki'dir

[39]

Buradaki "ma", mevsûle yâhud mevsûfe yâhud da istifhâmiyye olabilir. Buna göre tercemesi: "Semâ yagmur yagdirdigi zaman söylenecek sey", "Semâ yagmur yagdirdigi zaman söylenecek olan hangi seydir", "Semâ yagmur yagdirdigi zaman ne söylenecek "tir.

[40]

Bu ibn Abbâs'in "Ev ke-sayyibin... = Yâhud semâdan bosanan bir yagmur gibidir ki..." (el-Bakara: 19) âyetinin tefsiridir. Cumhur kavli de budur. Onun bu tefsirini Ebû Ca'fer et-Taberî, Alî ibn Ebî Tâlib tarîkrnden mevsûlen rivayet etmistir: Ibnu'l-Münîr söyle dedi: Ibn Abbâs'in bu haberinin Âise hadîsiyle münâsebeti, babin merfu' hadîsinde "Sayyiben" lâfzi bulunmasidir. Musannif Buhârî, bâb basliginda bu lâfzin tefsirini takdîm etmistir. Bu, Buhârî'nin kitabinda çok olur (Ibn Hacer).

[41]

Burada kelimenin türedigi asil olan, sülâsî ve ziyâde fiillerine isaret edilmis oluyor.

[42]

"Allâhumme sayyiben nâfi'an" rivayetinden baska, "Allâhumme sabben nâfi'an" rivayeti de vardir. Sabb, yukaridan asagiya akitmak demek oldugundan, ma'nâsi "Yâ Allah, üzerimize yagmuru nâfi' olarak akit" olur. Sayyib, yagmurun faydalisina da, zararlisina da sâmil oldugundan, nâfi' ile vasiflandiril-masmdaki hikmet açiktir.

[43]

el-Evzâî'nin rivayetini en-Nesâî "Amelu yevm ve leyle" kitabinda; Ahmed ibn Hanbel de el-Müsned'de tahrîc etti. Bu mutâbaa ve rivayetlerde küçük lâfiz farki vardir.

[44]

et-Tamattur, tefa'ul vezninde... ve yagmura tutulmak, bir kavle göre serinlemek için yagmura çikmak ma'nâsinadir (Kaamûs Ter.).

Belki Buhârî bu baslikla, Müslim'in Ca'fer ibn Süleyman'dan; o da Sâbit -' ten; o da Enes'ten tarikiyle tahrîc ettigi su mealdeki hadîse isaret etmek istemis-:™, tir: Enes dedi ki: Bir defa biz Rasûlullah ile beraber iken yagmura tutulduk. Rasûlullah ridâsmi çikardi, vücûduna yagmur degdi. Bunu niçin yaptin? dedigimizde, "Bu rahmet, Yüce olan Rabb'inin henüz yeni yarattigi bir rahmettir; * onun iç in " cevâbini verdi.

Buhârî, yagmur tanelerinin Peygamber'in sakali üzerinden yuvarlanmalarinin tesadüfi olmadigim, bunun kendi iradesiyle oldugunu beyân etmek iste-. mise benziyor,Iste bunun için bâb basligini "Tamattara, yânî yagmurun kendi üzerine düsmesini kasdeden kimse" seklinde yazdi. Çünkü iradesiyle olmasaydi, baslangicinda minberden inerdi. Lâkin o hutbeyi yagmurun çogalmasi ve sakali üzerinden akmasina kadar uzatti (Askalânî).

[45]

Bulutlarin hücumunu gördügünde hutbeyi kesmek ve namazi hemen kildirip cemâati evlerine göndermek varken, islanmcaya kadar minberde kalmasi tesadüfi degildir. Allah'in lûtfunun eserini kendi vücûdunda görmek ve bu yagmurun bI'1-fiil vücûduna degmesini arzulamasindan ileri gelmistir.

[46]

Müslim'in Âise'den rivayetinde " Hava rüzgârli ve bulutlu oldugu vakit" denilmistir. Bundan, Peygamber'in ümmet için geçirdigi korkunun yalniz rüzgâra münhasir olmadigi; bulut belirdiginde de böyle bir korku geçirdigi anlatilmaktadir. Hz. Âise o hadîsinde Peygamber'in o hâlini daha taf-sîlli anlatmaktadir.

Peygamber, eski ümmetlerden bâzisi böyle rüzgârla helak edildigi, icâ bet mevkiinde bulunan ümmetin isyani yüzünden onlannkîne benzer bir tabiî azâb olabilecegi ihtimâlinden endiseleniyordu. Bu hâlde Allah'a sigmiyor, Al-$1 lah'a duâ ediyordu.

[47]

es-Sabâ, dogudan esen rüzgârin ismidir, gün dogusudur. Batidan esen rüzgârin ,v adi da ed-Debûr'dur. Kuzeyden esen rüzgâra -sîn'in fethiyle- Semâl, onun mu-',-kaabili olan rüzgâra da -cîm'in fethiyle- Cenûb denir. Bu aslî rüzgârlarin arala-1, rinda da dört rüzgâr vardir.

^ Peygamber'in "Sabâ rüzgâri ile yardim olundum" buyurmasi, Ahzâb har-11 ** bine âid olan " i*j>: p by^-j Uj 'f+i* ÜCju j>4 ^^ üt = Size birçok ordular -* geldigi zaman, onlarin üzerine siddetli bir rüzgâr ve sizin görmediginiz bir takim ordular gönderdik "(e\-Ahzâb:9) âyetine isarettir.

Âd kavminin helaki kissasi Kur'ân'in birkaç yerinde haber verilmistir: "Ad'e ¦*Ö gelince, onlar da ugultulu azgin bir firtina ile helak edildiler. Allah onu yedi -f gece sekiz gün ardi ardinca üzerlerine musallat etti... "(eI-Hakkaa:6-9). Ancak Ad îi£ kavminin Ihlâkina me'mûr olan Debûr, yânî bati rüzgâri, Hûd Peygamber'e îmfin Ki etmeyenlerin hepsini öldürmüs iken, Ahzâb'in dagilmasina sebeb olan Sabâ'da kimse ölmemistir. Sabâ'nin esmesi Peygamber'e nusrat olmus ve korkularindan kaçan müsrik Arablar, dört bes sene sonra toptan Islâm'a girmislerdir. He-zîmete ugramalariyle beraber vucûdlarimn yok edilmemesindeki hikmet de budur.

[48]

Siddetli rüzgârin esmesi husûa ve Allah'a yönelmeye götüren korkuyu gerekti-' rince, zelzeleler ve benzeri büyük tabiat hâdiseleri buna daha lâyiktir. Hassaten haberde zelzelelerin çoga varmasi, kiyamet alâmetlerinden oldugu beyân edilmisken.

Zeyn ibnu'l-Munîr söyle dedi: Bu bâb basliginin yagmur isteme bâblari arasina konmasinin sebebi, zelzelenin ve benzeri büyük hâdiselerin meydana gelmesi, ekseriya yagmur inmesiyle beraber vâki* olmasindandir... (tbn Hacer).

[49]

Hadîsteki "Takarrubu'z-zamân - Zamanin yaklasmasi" ta'bîrinde çesitli görüsler ileri sürülmüstür: Bu, gece ile gündüz zamanlarinin biribirlerine yaklasmasi demektir; bununla murâd kiyamet kopmasinin yaklasmasidir... gibi. Bu ta'bîre âid güzel bir açiklama, Kaamûs Tercemesi, I, 426-428. sahîfelerinden okunmaya deger.

[50]

Bu hadîs, buradaki metinde Peygamber'e nisbet edilmeksizin, Ibn Umer üzerine mevkuf olarak rivayet edilmistir. Hakikatte ise hadîs, merfû' ve mevsûldür. , Zîrâ Abdullah ibn Avn'm oglu Ubeydullah ibn Avn ile Ezher es-Semmân'in yine Abdullah ibn Avn tarîkinden gelen rivayetlerinde Peygamber'in ismi anilmistir. Zâten hadîsin muhtevasi re'y ile bilinecek seylerden olmadigi düsünülürse, dualarin ve sonunda geçen ihbarin Peygamber'in lâfzi olduguna sübhe kalmaz. Bununla beraber Buhârî, baska yerde, baska tarîkden bu hadîsi merfû' olarak tahrîc etmis oldugu gibi, Tirmizî es-Sünen'inde, Ismâîlî de Buhârî üzerindeki el-Mustahrac'm da böyle tahrîc etmislerdir.

[51]

"Nazartu yemneten vese'meten" ta'bîri "Sagima ve soluna baktim" demektir.

Yemen, arkasini Ka'be kapisina veren kimsenin sag tarafina, Sâm da sol tarafina düstügüne göre, burada Hicaz'in güney ve kuzeyinde bulunan bütün diyarlar kasdedilmIs olabilecegi gibi, hassaten Yemen ve Sâm adlariyle anilan iki kit'a da kasdolunmus olabilir. Yemen ile Sam'in faziletlerine âid olan diger hadîslerden ikinci ihtimâl daha kuvvetli görünür.

Hicaz ile Yemen'in sahil taraflari Tihâme'dir. Hicaz'in dogusundan i'tibâ-ren Irak'a kadar uzanan yaylaya da Necd denir.

Kam, bir asirda yasayan insanlarin tabakasi; içlerinden bir peygamber çikip bir müddette yasamis olanlar; ilim ehlinden bir tabaka... ma'nâlarina gelir. Nitekim "Hayru'l-kurûnikarni., "hadîsinde "Benim karn'im"dan Peygamber'in muradi, kendisini görmüs olan sahâbîler tabakasidir. Binâenaleyh "Seytân'm karn'i", seytânin hizbi ve ümmeti demek olur.

Peygamber'in duasinda Yemen ile Sam'in bilhassa zikredilmesi, bu iki ik-lîmin mübarek olduguna delâlet eder. Necd'in, yânî dogu halkinin duadan mahrum birakilmasmdaki hikmet de, hadîs metninde beyân edilmistir. Orasinin Ilâhî gadab asarindan olan siddetli zelzeleler yatagi, fitne ocagi, seytân hizbi yuvasi oldugu Peygamber'ce bilindigi için, kendisi Rahmeten lil-Âlemîn iken, orasi lehine duâ etmeye dili varmamistir. Çünkü geçmis olan ilâhî kaderi bilip dururken onun hilâfina duâ etmemek gibi yüce ve ince bir edeb gözetmistir.

Bu hadîsin Buhârî tarafindan yagmur isteme hadîslerinin sonunda getirilmesindeki hikmet sudur: Kitlik ve pahalilik gibi büyük musibetlerde, azab emaresi sayilabilecek siddetli gök gürültüsü ve simsek esnasinda tevbe, istigfar ve Hakk'a dönüs sünnet oldugu gibi, zelzele ve benzeri -tekerrür ve çogalmasi kiyametin yaklasmasina alâmet olup, bâzi eski ümmetlere azab olmus- müdhis hâdiselerin zuhurunda da Allah'a siginmanin mesru' ve sünnet olmasidir.

[52]

Bu basligi yagmur isteme bâblari arasina girdirme vechi, bu âyetin, yagmur istemenin yildizlarla olacagina kaail olanlar hakkinda inmesidir, denilmistir (Tef-sîru Abd IbnI Humeyd).

Bu kelâmin baba uygunlugu söyledir: Çünkü onlar fiilleri Allah'tan baskasina nisbet ediyorlar ve yildizlarin onlara yagmur verdigini; rizik verdigini zannediyorlardi. Bu ise onlarin tekzîbi idi. Allah, kullan ve beldeleri için hayât sebebi kildigi yagmurlari yildizlara nisbet etmekten onlari nehyetti ve bunu kendisine izafe etmelerini -çünkü yagmur Allah'in onlara ni'metidir- ve bu ni'mete karsilik sükrü O'na tahsîs eylemelerini emretti (Aynî).

[53]

Bu ta'Iîki, Abd ibn Humeyd kendi Tefsir7inde mevsülen rivayet ettigi gibi, Mansûr ibn Saîd de sahîh bîr isnâdla rivayet etmistir. îbn Abbâs bu lâfzi, ya "Sukra rizkikum" seklinde hazfu muzâf üzere veya rizki zikredip lâzimi olan sükrü irâde etme kabilinden bir mecaz saymistir.

[54]

Bu hadîste "Fulân ve fulân yildizla yagmura kavustuk" demenin küfr olmasi iki ma'nâyadir. Biri sirk ma'nâsina küfrdür. Çünkü mukaabili îmân olarak beyân edilmistir. Yagmurun ve diger kevnî hâdiselerin yildizlarin fiili olduguna kaail olarak söyledikleri için.

Bir ma'nâsi da ni'mete küfrân, yânî nankörlük olabilir ki, bu da verici ve mâni' olucu olduguna îmânlari olup, nail olduklari rizktan dolayi Allah'in fadl ve rahmetini anmayi unutmakla sirk ehline benziyerek yildizlardan bahsedenler hakkinda sâdik olur.

Her iki ma'nâca ilâhî lütuf ve ni'metleri yildizlara atf ve isnâd eylemek, dînen yasaktir. Çünkü birinci ma'nâya göre küfr, sarîhdir. Ikinci ma'nâya göre fahis hatâdir.

Bununla beraber ne sirk, ne de küfrân maksûd olmaksizin, yalniz yagmurun hangi zamanda yagdigim beyân için: "Su yildiz zamaninda üzerimize yagmur yagdi" demekte hiçbir harâmhk yoktur. Zîrâ bunu söyleyen kimse, hesâb ehlinin fulân yildizin nev'i dedikleri vakitlerde yagmur yagdirmak Allah'in carî âdetidir demek ister (Tecrîd Ter., II, 842)

[55]

Geçen babin ardindan bunu ta'kîb ettirdi. Çünkü o bâbda yagmurun ancak AlIah'in kazasi ile inecegi ve yagmur indirmede yildizlarin hiç te'sîri olmadigi vardi. Bunun kaziyyesI Ise, yagmurun ne zaman gelecegini, Allah'tan baskasinin bilemiyecegidir (Askalânî).

[56]

Buhârî bunu Kitâbu'I-Imân'da, ve Lukrhân:31. âyetinin tefsîrinde "Fî hamsin = (Bunlar, Allah'tan baskasinin bilemiyecegi) bes sey içindedir" lâfziyle rivayet etmistir. el-Cinn Sûresi âyetinde yalniz rasûller istisna edilmis olmasini Mu'tezile, evliyanin kerametini inkâra delîl edinmek istemislerdir. Fakat bir rasûle tâbi' !- olan velînin, Allah'in bildirmesiyle gayb islerinden birine muttali' olmasi da-kendisi hakkinda keramet olmakla beraber- tâbi' oldugu rasûlün mu'cizesidir. s_ Arada bir fark varsa, o da nebî ve rasûlün gayba ittilâi, vahyin her nevi' ile olabildigi hâlde, velî yalniz ru'yâ veya ilham yoluyla muttali' olabilmesinden ve -. peygamberin ihbari tahaddî yânî nübüvvet da'vâsina mukaarin olmasindan ibâ-\ rettir. Evliyanin ale'l-itlak kerameti, Meryem'in Allah katindan merzûk olmasi j' ve Âsaf ibn Berhiyâ'nin Belkis'in tahtini bir anda celb etmesi hakkindaki âyet-i lerle de sabit oldugu gibi, bâzi kullarin Allah'in ilhâmiyle bâzi gayblara muttali' olabilmeleri, Buhârî'nin Ebû Hureyre'den rivayet ettigi su hadîsle de sabittir:

"Hiç sübhe etmeyiniz ki, sizden evvelki ümmetlerde peygamber degilken mu-haddes yânî mülhem olanlar vardi. Benim ümmetimde de böylesi varsa, Umer'dir".

Müslim de Âise'den bu hadîsi, yakin bir lâfizla rivayet etmistir ki, bunda muhaddeslik Umer'e kasr edilmemistir:

"Benim ümmetimde de onlardan varsa, sübhesiz Umer ibnu'l-Hattâb da onlardan biridir" (Tecrîd Ter., III,308-310'dan özetlendi).

[57]

Gayb Bilgisi Hakkinda Bâzi Âyetler ve Bir özetleme:

"Gaybin anahtarlari O'nun yanindadir. Kendinden baskasi bunlari bilmez.

Karada, denizde ne varsa hepsim O bilir. O'nun ilmi disinda bir yaprak dahi düsmez. Yerin karanliklari içindeki tek bir tane, yas ve kuru hiçbir sey müstesna olmamak üzere, hepsi apaçik bir kitâbdadir" (el-En'âm: 59).

"De ki; Göklerde ve yerde gaybi Allah'tan baska kimse bilmez; onlar da ne zaman diriltileceklerini bilmezler"*(en-NemI:65).

"O saatin ilmi sübhesiz ki Allah 'in nezdindedir. Yagmuru O indirir. Rahimlerde olani O bilir. Hiçbir kimse yarin ne kazanacagini bilmez. Hiçbir kimse hangi yerde ölecegini bilmez- Sübhesiz Allah (herseyi) bilendir; herseyden haberdârdir"(Lukmân:34).

Binâenaleyh, bahis konusu su bes seyi bilmek, hiçbir kimsenin tama' edebilecegi hususlardan degildir. Taberî'nin rivayetine göre Âise: Allah'tan baska her kimin gaybi bilebilecegini söyleyen kimse, yalan söylemis ve Allah'a büyük bir iftirada bulunmustur. Çünkü gaybi bilmek Allah'a mahsûstur. "Gaybi zann etmeye" gelince, ondan bahsetmekte be's yoktur. Zîrâ zannin mertebesi ne olursa olsun, hiçbir vakitte ilim mertebesini bulamaz. Çünkü ta'yîn ifâde etmez. "Sübhesiz zann, hakk'tan hiçbir seyin yerini tutmaz"(Yûnus:36; en-Necm:28). Ilâhî ilimde olup da Allah'tan baska kimseye ma'lûm olmayan mugayyebât hudûdsuz olup, el-En'âm'daki âyette mutlak olarak gayb ilmi Allah'tan baskasindan nefy olunmustur. Lukmân âyeti ile bu hadîste ise, mugayyebâttan yalniz "mefâtîhu'1-gayb" nâmi verilen bu besi bahis konusu olmustur. Demek ki, ikincisini birincisi tefsîr etmekte ve evvelkisindeki mutlaklik, beriki kayidlarla mülâhaza edilmek gerekmektedir. Nitekim el-Cinn Sûresi'ndeki "Allah bütün gaybi bilendir. O gaybina kimseyi muttali' kilmaz. Meger ki begenip seçtigi bir kimse ola. Çünkü O bunun önünden, ardindan gözetleyiciler dizer... "(el-Cinn:26-27) âyeti de, gaybm Allah'a hass olmakla beraber, Allah'in diledigi bir kuluna mu'-cize veya keramet olarak, vahy veya ilham tarikiyle bâzi mugayyebâti bildirdigini gösterir.

Gayb ilminin Allah'a mahsûs olmasi, Allah'in bildirmesi ile bâzi kullarinin bâzi mugayyebâta muttali' olabilmelerine munâfî gelmedigi, Allah'in, Yûsuf Peygamber'den hikâyeten: "Her ikinize (gerek ru'yâda, gerek uyanikken) rizkiniz olacak hiçbir taam gelmez ki, o taam size gelmeden te 'vîtini (yânî ne key-fiyyette bir taam oldugunu) size evvelden haber vermiyeyim "(Yûsuf:37), ve îsâ Peygamber'den hikâyeten: "Bir de yiyeceginiz ve evlerinizde biriktirdiginiz seyleri size haber verebilirim "(Âlu Imrân:49) âyetleriyle de te'yîd edilmistir.